

Financiële Instrumenten Versnelling Energie Transitie

Stateninformatiesessie

17 April 2024

inhoud

- Aanleiding
- Voorstel prioriteiten
- Voorstel financiële instrumenten
- Impact
- Financiële aspecten
- Planning en suggesties

Aanleiding (het onderzoek)

Initiatiefvoorstel PS om te onderzoeken of een omvangrijk financieel instrument (80 mln. Euro) de energietransitie kan versnellen. Het onderzoek is uitgevoerd door Fakton en TNO. Uitkomsten gepresenteerd in februari 2023. Statenbrief over dit onderwerp stond 10 mei 2023 op de agenda van de M&M.

Onderzocht is welke “systemische knelpunten” er zijn.

Advies over de vraag waar aanvullend financieel instrumentarium een belangrijke randvoorwaarde voor versnelling is. Passend binnen de rol van de provincie.

Gewezen op dynamiek in de energiemarkt en de noodzaak voor doorlopende check op actualiteit in de ontwikkelingen.

Aanleiding (de ambitie)

Coalitieakkoord 2023-2027

We investeren aanzienlijk (50 mln. Euro) in de versnelling van de energietransitie. Deze investering is mede gericht op het aantrekken van landelijk en Europees budget (cofinanciering), fondsvorming en garantstelling.

strategische college agenda (nr 27):

We maken een plan voor de verdeling van de middelen over de verschillende thema's en bijbehorende financiële instrumenten.

We zoeken daarbij naar mogelijkheden voor cofinanciering vanuit landelijke en Europese regelgeving.

De verdeling van de middelen vraagt om keuzes

In het coalitieakkoord is een reservering gemaakt van € 50 miljoen voor de periode 2024-2027, maar er is een veelvoud aan mogelijke bestedingen benoemd in het rapport van Fakton/TNO. Voorgesteld wordt om de volgende criteria te hanteren voor het maken van keuzes

1. de bijdrage aan benoemde prioriteiten in CA, te weten 1) lokale duurzame opwek, 2) omgaan met netcongestie en 3) isolatie en duurzame warmte;
2. de inzet van de financiële instrumenten in de periode 2024 tot 2027;
3. de mate waarin een multiplier kan worden gecreëerd door aantrekken van middelen Rijk/EU bedrijfsleven, gemeenten en inwoners.
4. de rol van de provincie in relatie tot de gemeenten en het Rijk;
5. de impact die instrumenten kunnen hebben op meerdere provinciale beleidsdoelen;
6. lage uitvoeringskosten en hoge implementatiesnelheid door gebruik van bestaande structuren

Daarnaast is gekeken of de instrumenten ook door andere provincies worden ingezet of worden overwogen.

Bestaande structuren voor financiële instrumenten

- Subsidieregeling Energietransitie Utrecht
- Energie Diensten Centrum
- Ontwikkelfonds energiecoöperaties
- Energiefonds Utrecht
- Regionale Ontwikkelings Maatschappij

Financiële instrumenten voor Innovatie

- Advies van Fakton/TNO is ondersteuning te bieden in de vorm van projectfinanciering voor energyhubs
- Bedrijfsfinanciering voor de ontwikkeling van innovaties bij Rijk (Invest NL) en ROM laten (bijvoorbeeld de ontwikkeling van een energieopslagsysteem).
- Het programma energietransitie en de ROM Utrecht werken al intensief samen aan de uitvoering van een innovatieroadmap Slim geïntegreerd energiesysteem

Voorgestelde thema's op basis van genoemde criteria

1. grootschalige elektriciteitsopwekking
2. ondersteuning publieke lokale warmtebedrijven
3. omgaan met netcongestie
4. grootschalige aanpak isolatie

Thema's uit het Fakton/TNO onderzoek die nu nog niet worden opgepakt zijn:

thermische zonnepanelen, te kleine niche om impact te maken.

warmtetransportleidingen, hier is vooralsnog geen sprake van in de PU

Ontwikkeling van distributiestructuur voor groengas, nog niet verwacht in komende 4 jaar.

Voorstel 1 grootschalige elektriciteitsopwekking

Voor het halen van de RES doelen is 30 M Euro nodig aan eigen vermogen in de ontwikkelfase van collectieve zon- en wind projecten. 50% lokaal/publiek, 50% door private partners.

Het bestaande Ontwikkelfonds is volledig uitgenut. Samenwerking van provincie en het Rijk. Betreft financiering van aanloopkosten voor coöperatieve opwekprojecten in de (risicovolle) voorfase van een project.

Verstrekken van rentedragende leningen uit een revolverend fonds. Geld dat wordt terugbetaald kan opnieuw worden uitgezet.

Bijdrage van 5 M Euro van de provincie levert 2,5 M Euro van het Rijk, 7,5 M Euro van energiecoöperaties en 15 M Euro door private partijen (multiplier 6) aan ontwikkelingsmiddelen op.

en een veelvoud aan investeringen door inwoners en bedrijven in de realisatie van projecten. Hiermee wordt gewerkt aan duurzame elektriciteit voor circa 270.000 huishoudens

Voorstel 2 ondersteuning publieke warmtebedrijven

Aanvullend onderzoek uitgevoerd door Fakton: Ondersteunen van lokale warmtebedrijven middels een Utrechts warmteondersteuningsbedrijf (UWO). Staten zijn hierover geïnformeerd middels een Statenbrief van 27 februari 2024. Besluitvorming over dit onderwerp volgt na de uitkomsten van de nadere verkenning.

Een indicatieve omvang van 2,4 M Euro voor revolverende leningen voor ontwikkelfase van warmtenetten en 1,8 M Euro bijdrage werkkapitaal voor een UWO. Met een UWO worden gemeenten ondersteund bij de realisatie van concrete plannen voor aansluiting van circa 36.000 woningen in de komende 10 jaar.

Een indicatie van 3,2 tot 9,5 M Euro voor een storting eigen vermogen (investering) voor aanleg warmtenetten in 2024-2027. Dit maakt honderden miljoenen aan investeringen in warmtenetten mogelijk tegen voor de inwoners laagste maatschappelijke kosten.

Het Rijk zal via EBN voor een vergelijkbaar bedrag deelnemen in het UWO, ook de netbeheerder wil investeren.

Voorstel 3.1 netcongestiemaatregelen

Snel oplopende problematiek van netcongestie brengt woningbouw, economische ontwikkeling en energietransities in gevaar. Oplossingen voor congestieproblematiek zijn maatwerk.

Aanvullend onderzoek uitgevoerd door Rebel Groep onder stakeholders en ondernemers: een snel groeiend aantal mkb bedrijven, maatschappelijke organisaties moet financiering voor opslag vinden. De verwachting is dat dit in 25% van de gevallen niet zal lukken bij marktpartijen. Het gaat dan om circa 1000 organisaties.

Verstrekken van rentedragende leningen uit een revolverend fonds met rentesubsidie voor maatschappelijke instellingen. Verwachte kapitaalbehoefte is 16 M Euro aan leningen en 1 M Euro aan rentesubsidie voor maatschappelijke organisaties.

Energiefonds Utrecht is een geschikte structuur:

- Fondsvermogen uitbreiden door verhogen van huidige garantstelling.
- Langere looptijden voor leningen en rentesubsidie vragen om aanpassing statuten
- Integraal voorstel hiervoor wordt uitgewerkt in overleg met Energiefonds, gemeente Utrecht en in het najaar van 2024 voorgelegd.

Voorstel 3.2 energiehubs

Bedrijven kunnen slim gebruik maken van transportcapaciteit door een aansluiting te delen. Dit vraagt om het opstellen van overeenkomsten, maken van technische ontwerpen en aanschaffen van noodzakelijke technologie voor verdeling en verrekening. Dit is complex en innovatief. Kosten voor voorbereidingen en oprichting bedragen 300 K Euro per hub.

De netbeheerder, gemeentes, bedrijven en provincie werken al samen om energiehubs te ontwikkelen. Gezamenlijke inschatting is dat tot 2027 40 energiehubs gestart moeten worden.

Een subsidie van 100K Euro per energiehub voor bijdragen van de andere partners en versnelt de ontwikkeling van energiehubs. Het Rijk en Europa overwegen ook de inzet van aanvullende instrumenten.

4 M Euro aan subsidie levert 12 M Euro aan investeringen in de voorbereidingsfase en een veelvoud in de uitvoeringsfase op. De ondersteuning van energiehubs maakt voor honderden organisaties verdere verduurzaming en groei mogelijk en kan zorgen voor extra ruimte op het elektriciteitsnet voor woningbouw en transitieopgaven.

Voorstel 4.1 grootschalige aanpak isolatie

In de provincie Utrecht zijn circa 120.000 grondgebonden koopwoningen die door eigenaren verder verduurzaamd kunnen worden. Er is een segment waar deze verduurzaming moeilijk op gang komt. Het gaat om circa 8000 woningen met een slechte energieprestatie (label D en hoger)

Het gaat om verduurzamingsmaatregelen als spouwmuurisolatie, vloer of bodemisolatie, (schuin)dak binnenzijde isolatie, glas en ventilatie.

Voor de uitvoering kan gebruik gemaakt worden van de contracten en structuren die worden opgericht in het Energie Diensten Centrum.

Indicatie: 10 miljoen Euro kapitaal van de provincie maakt 30 miljoen Euro aan verduurzamingsinvesteringen mogelijk (multiplier 3) en ondersteunt inwoners van van 8.000 label D, E en F woningen. Daarbij maken we gebruik van het Nationaal Isolatie Programma en Specifieke Uitkeringen (SPUK's) van het Rijk en 1,5 miljoen Euro proces subsidies uit Europa.

Samenvatting impact

Dit voorstel leidt tot directe bijdragen aan:

- de ontwikkeling van duurzaam opgewekte energie voor circa 270.000 huishoudens
- de verduurzaming van de woningen van circa 44.000 huishoudens
- de verduurzaming van circa 1500 maatschappelijke instellingen en bedrijven
- flexvermogen voor netcapaciteit van duizenden nieuwbouwwoningen
- € 48 mln. van het Rijk aan leningen, investeringen en subsidies (excl. energiehubs)
- € 1,5 mln. van Europa aan subsidies (excl. congestiemaatregelen en energiehubs)
- € 7 mln. van gemeenten aan leningen en subsidies
- € 8 mln. van inwoners aan investeringen
- € 35 mln. van de private sector aan leningen en investeringen

En tot een veelvoud aan indirecte investeringen.

De geselecteerde instrumenten worden ook in andere provincies toegepast of overwogen.

Indicatief overzicht van de instrumenten

Omvang financieel instrumentarium in € miljoen							
Thema	Instrument	Categorie	2024	2025	2026	2027	Totaal
Duurzame opwek	1.1 Ontwikkelening	Lening	2,50	2,50			5,00
Warmte	2.1 EV voor Lokale Warmtebedrijven	Verstrekken EV	0,00	1,90	3,80	3,80	9,50
Ondersteunings Bedrijf							
	2.2 Ontwikkelening warmte	Lening	0,00	1,00	0,70	0,70	2,40
	2.3 Organisatiekosten UWO	kosten	0,00	1,80	0,00	0,00	1,80
netcongestie	3.1 investeringslening	lening		4,00	6,00	6,00	16,00
	rentesubsidie	kosten		0,20	0,40	0,40	1,00
	3.2 bijdrage ontwikkelkosten energyhubs	kosten	1,00	1,00	1,00	1,00	4,00
Grootschalige Isolatie	4.1 bijdrage aan MCO programma EDC	kosten	2,00	3,00	4,00	1,00	10,00
Totaal			5,50	15,40	15,90	12,90	49,70

Totaal 16,8 M Euro aan subsidies en 32,9 aan revolverende fondsen.
Er worden nog geen terugstortingen van revolverende fondsen tot 2027 voorzien

Indicatief overzicht van de (kapitaal)lasten

(Kapitaal)lasten in € miljoen							
Thema	Instrument		2024	2025	2026	2027	Totaal
Duurzame opwek	1.1 Ontwikkeling	Risicovoorziening	0,63	0,63	0,00	0,00	1,25
Warmte Ondersteunings Bedrijf	2.1 EV voor Lokale Warmtebedrijven	Risicovoorziening	0,00	0,48	0,95	0,95	2,38
	2.2 Ontwikkeling warmt	Risicovoorziening	0,00	0,25	0,18	0,18	0,60
	2.3 Organisatiekosten UWO	kosten	0,00	1,80	0,00	0,00	1,80
netcongestie	3.1 Garantie investeringslening	Risicovoorziening	0,00	1,00	1,50	1,50	4,00
	rentesubsidie	kosten	0,00	0,20	0,40	0,40	1,00
	3.2 bijdrage ontwikkelkosten energyhubs	kosten	1,00	1,00	1,00	1,00	4,00
Grootschalige Isolatie	4.1 bijdrage aan MCO programma EDC	kosten	2,00	3,00	4,00	1,00	10,00
Totaal			3,6	8,4	8,0	5,0	25,0

Als de provincie zich bij het aangaan van verplichtingen in een leenpositie bevindt zal er sprake zijn van rentelasten van maximaal 0,75 M Euro lenen volledige kapitaallast tegen 3% rente. Eventuele rentelasten komen ten laste van de algemene middelen.

Voor de uitvoering is naar verwachting 1 fte bij energietransitie en 1 fte bij financiën nodig. De kosten hiervan bedragen 0,9 M Euro

Aandachtspunten

Financiële omvang van het instrumentarium wordt beïnvloed door:

- Ontwikkelingen in wet- en regelgeving (warmtewet, SDE, nationale programma's etc)
- Ontwikkelingen in Europese en nationale financiële instrumenten (netcongestie)
- Ontwikkelingen in de markt (netcongestie, innovatie, prijsschommelingen)
- Ontwikkelingen, versnellingen en vertragingen bij ketenpartners in de uitvoering.
- Doorrekeningen van risico's bij leningen en garantstellingen.

Statenvoorstel in ontwikkeling:

het toevoegen van de middelen uit de algemene reserve voor de ontwikkeling van duurzame opwek, ontwikkeling energyhubs en grootschalige isolatie aan de reserve energietransitie.

Het “oormerken” van de middelen uit de algemene reserve voor het warmte ondersteuningsbedrijf en netcongestiemaatregelen.

De besluiten over een Utrechts Warmte ondersteuningsbedrijf worden genomen na de afronding van de aanvullende verkenning in het voorjaar van 2025.

De besluiten over congestiemaatregelen worden genomen na de uitwerking van de plannen met het energiefonds en de bijbehorende aanpassingen van de statuten in het najaar van 2024.

Vervolg

- Statenvoorstel in GS 14 mei
- Statenvoorstel in cie 29 mei
- PS-besluit 19 juni

- *Verwerken van besluiten in de begroting*
- *Start uitvoering instrumenten*
- *Uitwerking voorstel netcongestiemaatregelen*
- *Uitwerking voorstel warmte ondersteuningsbedrijf*

Heeft u nog vragen, suggesties en/of aandachtspunten?

